

De bijbelse kernwoorden mirre/ aloë/ kasia/ wierook

I. HET OUDE TESTAMENT

Onderstaande gegevens zijn verzameld uit Gesenius' Hebr. und Aram. Handwörterbuch; 16^e Aufl. 1915 en Abr. Trommius, Nederlandse Concordantie (6^e herz.dr.). Zie onder I.A.a.

Mirre

מִרְרָה u. מִרְרָה (ass. *murru*, auch *Amarna* 20 v 16; aram. מִרְרָה, מִרְרָה, min. מִרְרָה, ar. مَرَّر, μύρρα, v. מִרְרָה bitter s.; Lag., Ü. 40; vgl. WZKM 8 4. 162f. Hal., RS 2 95), vor *Makl.* מִרְרָה Ex 30 23; m. — Myrrhe, ein kostbares, terpentinartig riechendes, bitter schmeckendes Gummi, das in Ar. aus einer der Akazie ähnlichen Baume träufelt (d. *Balsamodendron Myrrha*, *B. Gileadense* u. a. Terebinthaceen), als Räucherwerk (s. Dioscorides 1 77) Ps 45 9. Pr 7 17. Ct 1 13. 3 6. 4 6. 14. 5 1. 13. Esth 2 12. מִרְרָה עֲבִירָה Ct 5 5 u. מִרְרָה־יְרֵדָה Ex 30 23 ist die von selbst ausfließende kostbarere Myrrhe.†

I.A.a. Betekenis van de tekstgegevens

Hebr. מִרְרָה of מִרְרָה = moo(w)r (letterlijk: bitter)

Mirre = een kostbaar, terpentinachtig ruikend, bitter smakend hars dat uit een op een Acacia lijkende boom driipt (de balsamodendron Myrrha, B. Giliadense e.a. Terebintoorten;

1. Als element van heilige zalfolie: Ex.30:23
2. Als reukwerk (parfum): Ps. 45:9(8) Spr. 7:17; Hoogl. 1:13; 3:6; 4:6, 14; 5:1, 13; Esther 2:12

- In Hoogl. 5:5 gaat het over de vloeibare kostbare mirre
- In Gen.37:25 en 43:11 wordt naast het Hebreeuwse woord voor balsem (zie onder) ook het Hebreeuwse woord לֶט = lot (mirre) gebruikt. Vermoedelijk de aanduiding van de *cistus villosus*, c.q. *creticus*

Aloë

אֱהָלוֹת u. אֱהָלוֹת Ps 45 9. Ct 4 14, m. — eine Holzart Nu 24 6. Ps 45 9. Pr 7 17. Ct 4 14; n. d. Versionen an d. meisten Stellen: Aloeholz, ἀγάλλογον d. Griechen, d. wohlriechende, kostbare Holz eines auf d. Bergen v. Cochinchina, Laos, Assam häufigen Baumes, d. *Aquilaria Agallocha Roxburgh*, s. v. Baer, Reden, 3 293 f. D. W. ist indischen Ursprungs; s. Ges., Thes. 33. Lag., GA 11 2. Löw, AP 295. Del., HL 78. Lewy, Fw. 36. N. Wetzst. (Del., a. a. O. 167 ff.) *Cardamome*, ar. كَمِيل (Euting, Tagebuch 85), wie schon früher de Sacy. Jedenf. paßt die gew. angenommene Bed. nicht Nu 24 6, wo indessen Dillm. אֱהָלוֹת Palmen, verm.†

Aloë (אֱהָלוֹת /- (Hebr.ahaali'm/ -oot) = een houtsoort. Naar de lezingen van de meeste plaatsen: Hebr. Aloëhout (Gr. *agallochon*); het welriekende kostbare hout van op de bergen van Cochinchina, Laos, Assam veelvoorkomen-de boom (de *Aquilaria Agallocha Roxburgh*).

1. Als houtsoort in Num.24:6 (zie HSV); Ps. 45:9 (8); Spr. 7:17; Hoogl. 4:14
2. Als parfum: in Ps. 45:9; Spr. 7:17; Hoogl. 4:14

Kasie

קִדְדָה — Ex 30 24. Ez 27 19, n. Syr., Tg., Vu.: Zimmet (vgl. Lewy, Fw. 36) u. zwar Mutterzinnmet (*Laurus Cassia* L.), gr. *κασία*, lat. (bei Plautus) *casia*, vgl. קִדְדָה.†

Het derde woord dat naast mirre en aloë soms wordt gebruikt, is קִדְדָה (Hebr.kiddah) = kassie/ kaneel.

1. als element van de heilige zalofolie (Ex.30:24)
2. als element van de parfum in kleding (Ps. 45:9).

- Ook in Ezech.27:19 komt dit woord kassie voor
- Over wierook: zie de Excurs in II.A.b: Samenvatting + toepassing

+ + + +

I.A.b Samenvatting + toepassing

1. Enige informatie over de in I.A.a genoemde teksten (mirre/ aloë/ kassie)

α. De mirre is afkomstig van een dwergachtige op een acacia lijkende boom in Arabië en Afrika met lichtgrijze bast (de *Balsamodendron myrrha*). Arabische karavanen brachten de mirre mee naar Israël. Maar wellicht bloeide de mirreboom ook in Palestina, maar alleen in een uitheemse tuin (zie o.a. Pred. 2:5), met een mirreberg (Hoogl. 4:6) en mirrebomen (Hoogl. 4:14; 5:1).

De hars van die boom vloeide uit de boom in kleine druppels als tranen; gedeeltelijk vanzelf, gedeeltelijk na insnijdingen in de schors. Als deze gedroogd was, kreeg het een bruine kleur of rossig gele breekbare substantie, met een zwakke hoewel aangename prikkelende geur en een warme bittere smaak.

Mirre werd als zalf gebruikt, maar vooral ook als geurmiddel (Ps.45:9; Spr.7:17). Bij het kruisigen van kwaaddoeners werd vooraf aan hen wijn met mirre gekruid te drinken gegeven. Was dat om de kruiseling enigszins te bedwelmen? (Mark.15:23).¹Ook gebruikte men mirre om de lichamen van een overledene te balsemen (Joh. 19:39).

Uitvloeiende mirre (mirresap) zoals in Ex.30:23 werd gebruikt voor heilige zalfolie. Hoogl. 5:5, 13 veronderstelt, dat mirre niet een gedroogde hars was, maar een vloeibare balsem. Vgl. Jes.3:20 waar over reukflesjes wordt geschreven.

Het andere woord lot dat ook vertaald wordt met mirre (Gen. 37:25; 43:11) is vermoedelijk de aanduiding van de *cistus villosus*, c.q. *creticus*. De betekenis is onzeker. Het woordenboek van Bible Works (Easten Bible Dictionary) denkt aan: the chestnut, mastich, stacte, balsam, turpentine, pistachio nut, or the lotus. Het is waarschijnlijk correct vertaald met het Latijnse woord *ladanum* (het Arabische *ladan*), een aromatische hars van de *Cistus* of rots roos. Deze heeft een geringe graad van opium, waarom een afkooksel van opium is genoemd *laudatum*. Deze plant was inheems in Syrië en Arabië.. Zo o.a. Bible Works/ Easten Bible Dictionary.

Uit Wikipedia/ s.v. Mirre: Mirre werd 3700 jaar geleden voor het eerst genoemd en het is daarmee het oudst bekende parfum. De oude Egyptenaren gebruikten mirre om hun mummies te balsemen. Zo bijv. het graf van Toetanchamon dat in 1922 toen het geopend werd, nog steeds sterk geurde van de mengsels van mirre en andere harsen. Daarnaast werd het gebruikt als cosmetisch middel (parfum), soms ook voor gasten in zo grote hoeveelheid, dat zij als wandelende parfums betiteld kunnen worden.² Ook diende de mirre als remedie tegen vele infecties. In de traditionele Chinese geneeskunde werd het gebruikt bij wonden en bloedingen. In Zuid-Arabisch landen was mirrehars oudtijds zeer kostbaar. In de eredienssten in Egypte en Griekenland werd het ook gebruikt in rokooffers

¹ Matth.27:34 heeft: edik met gal vermengd (zoals in Ps. 69:21). Jezus wilde die niet drinken.

De afbeelding is het schilderwerk van Rembrandt over de aanbidding van Jezus door de Wijzen uit het oosten; zij brachten Hem geschenken: goud, wierook en mirre..

² De Romeinse dichter Ovidius (43vChr.-17nChr.) beschrijft in zijn *Metamorfosen* de jonge vrouw Myrrha die verliefd wordt op haar eigen vader en van hem een kind verwacht. Wanhopig vraagt ze de goden om haar uit het leven weg te nemen. Die veranderen haar in een doornige struik die haar naam gaat dragen. Ze huilt bittere tranen die van haar takken druipen in de vorm van kleine glinsterende bolletjes hars. Haar stam scheurt open en zo wordt het mooiste kind op aarde ooit geboren (Adonis). Maar Myrrha moet tenslotte voorgoed afscheid nemen van hem en schreit voortaan bittere tranen.

β. Aloë is een zeer kostbaar, heerlijk ruikend hout. Het aloëhout, dat uit het verre Oosten afkomstig was, werd reeds in de hoge oudheid als reukwerk en voor het balsemen van overledenen gebruikt. Het echte aloëhout komt van *Aloexylon Agallochon* Lour., die in de bergen van Cochinchina groeit (zwaar harsachtig en bitter van smaak); het bereikt soms een hoogte van 120 voet. Ook in India is deze boom zeldzaam.

Aloëhout werd gebruikt door de Egyptenaren voor het balsemen van hun doden.

We lezen van aloë o.a. in de verwensingen van Israël door Bileam (Num. 24:5, Num. 24:6). Groeiden de aloëbomen in die tijd ook in de Jordaanvallei misschien? Of had Bileam wellicht deze boom in gedachten, omdat die in het oude Oosten ook reeds beroemd was.³

In Ps. 45:8 en Hoogl.4:14 wordt de aloë genoemd als een substantie om kledingstukken en bedden (Spr.7:17) te parfumeren.

Deze aloë moeten we goed onderscheiden van de zeer bekende medische aloë, van ouds bekend. De bittere aloë van de apothekerij is de gedroogde sap van de bladeren van de *Aloe vulgaris*.

γ. Cassie was afkomstig van een geurige boombast (Ex. 30:24; Ezech.27:19). Het werd bereid uit de gepelde binnenste bast van een boom die lijkt op de cinnamon (kaneel): de *Cinnamomum cassia* (geïmporteerd vanuit Indië). Gemengd met mirre en aloë werd het gebruikt als parfum voor de kleding (Ps. 45:9). P.S. In Job 42:14 lezen van de drie dochters van Job (na zijn rehabilitatie): Jemima (duif – vanwege haar ogen), Kezia (= Kassia – kaneelbloem; als geweven uit de geur van kaneel) en Keren-Happuch (een hoorn van vrouwelijke cosmetica). Van een nieuw huwelijk van Job wordt niet gesproken.

2. De heilige zalfolie voor de wijding van het heiligdom en de priesters (Ex.30:24) werd bereid door de meest kundige apothekerij uit vloeibare mirre, (gloeiende) kaneel (cassia) en kalmoes (uit India). Met deze olie werd ook gezalfd: de tent der samenkomst en de ark der getuigenis en de tafel en zijn gereedschap en de kandelaar en zijn gereedschap en het reukaltaar en brandofferaltaar en zijn gereedschap en het koperen wasvat. Ook sommige koningen, onder wie Salomo waren met de heilige olie gezalfd.

Deze olie werd in het heiligdom bewaard en mocht voor geen enkel ander doel worden gebruikt. Ze was het symbool van de heilige Geest; ook onze Zaligmaker was er als Hogepriester mee gezalfd. Daarin en daarmee is Hij voor altijd voor de gelovigen dierbaar. Door Zijn geur, Zijn genade en troost trekt Hij zondaren naar Zich toe. Vgl.1 Petr. 2:7.

3. In Hoogl. 1:13 zegt de bruid van haar bruidegom dat zij hem als een overvloedige mirre tussen haar borsten wil dragen. In Hoogl. 3:6 komt de bruid eraan (uit de woestijn) in een wolk van wierook en mirre en allerlei geurige kruiden. In Hoogl. 4:6, 14 gaat de bruidegom naar de mirreberg in de tuin. In Hoogl. 5:5 zegt zij, dat haar handen bij het openen van de deur voor de bruidegom, druipen van (vloeibare) mirre. En in Hoogl. 5:1, 13 getuigt zij, dat de lippen van haar geliefde druipen van vloeibare mirre.⁴

³ The “American aloe” (*Agave americana*) which today is cultivated in many parts of Palestine, is also quite distinct from the Biblical plant. Zo ISBE (E-sword), s.v. aloes.

⁴ De mirre kwam van Arabië en India; de betere Arabische werd vervalst met Indiaanse mirre. In Palestina kwam de *Balsamodendron myrrha* voor, afkomstig van de bladeren en bloemen, maar de

In al deze plaatsen wordt hoog opgegeven van de mirre en andere parfums als heerlijke geurmiddelen waarmee bruid en bruidegom elkaar behagen. Zo heerlijk en geurend is ook de bruidegom van Ps. 45:9. Vgl. verder Esther 2:12. Een verklaarder (Keil-Delitz) schrijft over de mirre van Hoogl. 1:13 = die van Hoogl. 5:5 als over een schatkamer van mirre die dag en nacht niet van haar boezem wijkt en haar doordringt met zijn hartversterkende aroma. Zo aanhoudend denkt zij aan hem en zo aangenaam is het voor haar te durven denken aan hem als haar geliefde.

Geen wonder, dat de kerk der eeuwen deze hoog lovende taal van het Hooglied heeft verstaan als de uitdrukking van de liefde tussen God/ Jezus en Zijn volk. De liefdesgeur van God in Christus, de Bruidegom van Zijn kerk is verrukkelijk. Het is een diep mysterie.

4. Dat deze geurmiddelen ook instrumenten kunnen zijn van een hoer die een jongeling verleidt, wordt ons betuigd in Spr. 7:17v. Hoor, hoe die hoer spreekt:: Ik heb mijn slaappleats besprenkeld met mirre, aloë en kaneel; kom,. laten we dronken worden van liefde, tot de morgen toe. In onze tijd helaas in veel opzichten taal die in parken en op pleinen gehoord wordt. Wees gewaarschuwd.

5. Tenslotte maken we nog een ogenblik melding van een Hebreeuws woord, het woord tseri of tseri (vgl. Gen.37:25 en 43:11; Jer. 8:22; 46:11; 51:8; Ezech. 27:17). Dit woord duidt niet een geurmiddel aan (zoals het woord voor mirre), maar: balsem/ gom, dat komt van een gewas in Gilead dat zeer kostbaar is. Het was beroemd om zijn medische kwaliteiten en werd verbreid als een handelsartikel door Arabische en Phoenicische handelaren. De zo genoemde struik werd van grote waarde geacht en was nagenoeg eigen aan Palestina. In de tijd van Josephus werd de struik gekweekt in de omgeving van Jericho en van de Dode Zee. Er is een Arabische traditie, dat de boom die de balsem produceerde, door de koningin van Scheba was meegebracht als een cadeau aan Salomo en dat hij deze plantte in zijn tuinen in Jericho. Uit: Easten Bible Dictionary (Bible Works).

II. HET NIEUWE TESTAMENT

II.A. Het Griekse woord dat in het NT wordt gebruikt voor mirre is: [σμύρνα](#)

II. A.a Tekstgegevens/ korte omschrijvingen (volgens Trommius)

- Zij (Wijzen uit het Oosten) brachten Hem (Jezus) geschenken; goud, en wierook, en mirre (Matth.2:11b)
- Zij gaven Hem (Jezus) gemirreden wijn te drinken (Mark.15:23)
- Nicodemus brengt een mengsel van mirre en aloë ; omtrent honderd ponden gewicht (Joh.19:39)

II.A.b Samenvatting + toepassing

1. In Matth.2:11 zijn het de Wijzen uit het Oosten die de mirre met zich brengen als een offer voor het kind Jezus. M.Henri schrijft hierover, dat de Wijzen het Kind niet slechts als een koning vereerden, maar als God. Zo aanbidden ook allen die Christus vonden, Hem. Ook

hars (gummi myrrhae of myrrha) kon niet in een bos gebonden worden. Aldus de verklaring van Keil-Delitz bij Hoogl. 1:1.

brachten zij hem geschenken en offerden gaven (zie Jes. 60:6). Zo doen ook allen die zich oprecht aan Hem uitleveren en het dierbaarste en meest waardevolle delen met Hem. Met het goud dat de Wijzen als geschenk meebrachten waren Jozef en Maria gezegend in hun armelijke situatie. Zij konden erdoor zeker in hun eerste behoefte voorzien

Met de mirre die zij meebrachten, zal niet – zoals M. Henri veronderstelt – bedoeld zijn, dat men Jezus eens zou balsemen na Zijn dood. Wellicht mogen wij bij mirre denken aan wat we schreven over het woord in het boek Hooglied. Jezus krijgt hiermee in beginsel het geurmiddel toegediend, waardoor Hij aangenaam wordt voor ieder die voor Hem knielt.

De pure wierook zal zeker ook als geschenk van de Wijzen bedoeld zijn om de Koning der Joden een geurig offer aan te bieden en Hem als Godsgeschenk te eren. Vgl. Jes. 60:6. Zie de excurs.

Excurs

Over wierook kunnen we kort zijn. Als reukmiddel komt het in het OT voor in Hoogl. 3:6 (samen met mirre) en als wierookboom in de tuin van Hoogl.4:14.

Het Hebreeuwse woord voor wierook(hars)/ pure wierook is לבנה ; van een wortel die betekent: witheid (i.v.m. de melkachtige kleur van de verse sap. Zie Ex. 30:34; Lev. 2:1 f, 15f; Lev. 5:11; Lev. 6:15; Lev. 24:7; Num. 5:15; 1 Kron. 9:29; Neh. 13:5, 9; Hoogl. 3:6; 4:6, 14; Jes.. 43:23;. 60:6; 66:3; Jer. 6:20; 17:26; 41:5. Bij het offeren van wierook werden brandende kolen van het brandofferaltaar in een wierookvat gedaan; deze werden op het reukofferaltaar in het Heilige gelegd en besprenkeld met wierook. Het was een symbool van het gebed. (vgl. Luk.1:9v).

In het NT komt de pure wierook (Gr λιβανος) voor in Matth. 2:11 (zie boven) en Openb. 18:13. In de laatstgenoemde tekst wordt de wierook genoemd als een van de ‘schatten’ van de wereldstad Babel (goud, zilver..., paarden... scharlaken, welriekend hout., kaneel, welriekende zalf, wierook, enz.). Die stad is voor ons het symbool van het mensdom van de eindtijd in zijn eigenwaan, zijn ogenschijnlijke pracht en praal, zijn zelfontbinding en zelfvernietiging (zo J. H. Bavink, *Voort wentelen de eeuwen*, blz.202v) . Alles, hoe schoon ook, 't zal eenmaal vergaan in het oordeel van God.

De pure wierook die door de Joden, de Grieken en de Romeinen werd gebruikt, is een substantie die thans wordt genoemd *olibanum*, een product van zekere bomen van het soort *Boswellia* (*Amyridaceae*); deze groeiden in de kalksteenrotsen van Zuid Arabië en Somalië (Jes. 60:6; Jer. 6:20). De belangrijkste soorten zijn: *B. Carteri* en *B. Frereana*. Sommige van de bomen groeiden tot een aanzienlijke hoogte en sloegen hun wortels tot grote diepte in de grond. De hars werd verkregen door insnijding van de bast en werd verzameld in geelachtig, semi-transparante brokken die gemakkelijk fijngestampt konden worden. Deze werd gebruikt om wierook te maken voor het roken in kerken en Indische tempels. Zo ook onder de Joden (Ex.30:34).

(Aldus Intern.Standard Bible Enc. – ISBE in E-Sword).

2. In Mark. 15:23 is de met mirre gekruide wijn niet direct bedoeld als bedwelmend middel voor de kruiseling. M. Henri schrijft, dat het de gewoonte was om wijn te geven aan personen

die ter dood veroordeeld waren; men vermengde die met mirre die bitter was en maakte die walgelijk. Jezus proefde die en wilde die niet drinken.

3. In Joh.19:39 lezen we van Nicodemus die met een mengsel van honderd pond mirre en aloë het lichaam van Jezus balsemt. Nicodemus was een rijk man en

wat hij hier doet is werkelijk groot. Zijn balsemen van Jezus' lichaam was een goed eerbewijs dat een Joodse rabbi Hem kon bewijzen. Het mengsel van mirre en aloë dat Nicodemus meebracht (ong.100 pond) was een immens grote hoeveelheid en zeer kostbaar.

Was hij het niet die des nachts tot Jezus was gekomen om met Hem te spreken. ⁵ Vgl. Joh.4:1vv. En had hij als lid van het Joodse sanhedrin er niet van langs gekregen van zijn makers, toen hij hen netjes gevraagd had om zich eerst te vergewissen van wie Jezus eigenlijk was, voordat men zou besluiten om Hem te doden Vgl. Joh.7:50vv.

Nicodemus was een Incognito-discipel van Jezus. Zeker, hij zou op een andere manier Jezus als de Messias hebben kunnen belijden. Maar deze daad mocht er immers ook zijn. Als wij die met evenveel respect voor een dode Jezus bezielde zijn, nu ook maar duizendmaal meer achting voor Hem hebben als de Levensvorst van Pasen en de hoop van het eeuwige leven.

4. Later heeft de apostel Paulus ook gesproken over een liefelijke geur. Hij schrijft erover in 2 Kor.2:15v: Want wij zijn Gode een goede reuk van Christus, in degenen die zalig worden, en in degenen, die verloren gaan; dezen wel een reuk des doods ten dode; maar genen en reuk des levens ten leven.

Paulus heeft het hier niet zozeer over een mirregeur, maar meer over de liefelijke geur ('Hebr. reach nichoach) van de offers in de tempel; een diep mysterie, Gode aangenaam. Zo is ook het offer bij uitnemendheid, het offer van Christus voor God welbehaaglijk geweest! Daarom lezen in Ef.5:2, dat Christus' offerande en slachtoffer waarmee Hij Zichzelf heeft overgegeven, Gode tot een welriekende reuk was. God heeft er als het ware smaak van gehad, dat Jezus Christus, Zijn Eniggeborene als een plaatsvervangende Borg door Zijn bloedstorting verzoening deed voor de zonden van al de Zijnen. Hoe is het mogelijk! God is volmaakt bevredigd en alle machten hebben het in principe verspeeld.

Dat alles wordt ook in de verkondiging van het Evangelie uitgesteld. Het is de dienaren van het Evangelie aan te zien, dat ze wegkomen uit het Godsgericht van Golgotha en ruiken naar Gods eeuwige liefde in Christus.

Welk een zegen is het, dat er in de wereld gezanten van deze God rondlopen, die de offergeur van Christus aan zich hebben. De aroma ervan is op afstand reeds te ruiken. Of is het de dienaren van het Evangelie dan soms niet aan te zien, dat ze wegkomen uit het Godsgericht van Golgotha en ruiken naar Gods eeuwige liefde in Christus?

Het is in die weg, dat ook elke gelovige een getuige van Christus wordt en de aroma van die geur van het offer van Christus aan zich heeft. De liefde van Christus' bruidsgemeente die naar buiten uitstraalt is de weerkaatsing/ reflector van Christus de Bruidegom naar ons toe. Een christen is herkenbaar aan zijn geur, die van het offer van Christus waarmee hij omgeven is geworden, sinds hij door het geloof deel kreeg aan Hem. Een liefelijke reuk voor de Heere.

Maar er is ook een andere kant. Net zo min als iedereen van lavendel houdt, net zo min hebben alle mensen wat op met de geur van Christus. Er zijn mensen die hun neus dichtknijpen en ervoor op de loop gaan. Daarom schrijft de apostel in vs 15b,16a van 2 Kor.2: een goede reuk van Christus, [namelijk] in hen, die zalig worden, en in hen die verloren gaan; dezen wel een reuk des doods ten dode; maar genen een reuk des levens ten leven.

⁵ Het schilderwerk (zie afbeelding) is van Crijn Hendrickszn (1616-1645).

Het Evangelie met daarin de Gode liefelijke offergeur van de gekruiste en opgestane Zaligmaker heeft tweërlei uitwerking. Ze is geneesmiddel voor de één, vergif voor de ander. De één knapt ervan op, de ander knapt erop af. Enerzijds zij die op weg zijn naar het eeuwig behoud. Zijn zij niet met alles wat ze hebben en zijn, aan een eind gekomen? Leerden ze niet op alles wat van hen zelf is, de dood te schrijven? Maar aan de hand van de Evangeliedienaar worden zij meegenomen naar Golgotha. Daar krijgen zij de genadeslag. Daar kijken ze hun ogen uit. Daar halen ze hun hart op aan het wonder van Gods ontferming. Maar helaas, de bediening van het Evangelie is ook een reuk des doods ten dode voor hen die zich bevinden op de weg naar het verderf. Zij liggen met God en Zijn gezag overhoop. Zij worden door geen hemel verkwikt en door geen hel verschrikt. Voor hen is die liefelijke geur van Christus' offer in de prediking iets waar zij de neus voor dichtknijpen. Iets weerzinwekkends. Ze lopen er een straat voor om, zelfs als het Evangelie aangepast wordt aan hun behoeften en up to date wordt aangeboden.⁶

⁶ In deze voordracht is gebruik gemaakt van 1. Gesenius' *Hebr. und Aram. Handwörterbuch*; 16^e Aufl. 1915, s.v. mirre/ aloë/cassia/ wierook 2. Trommius' *concordantie*, s.v. mirre/ aloë/ cassia/ wierook. 3. Robertson's Word Pictures in Bible Works en Easton Bible Dictionary in Bible Works; 4. Woordenboek (ISBE = Internat. Standard Bible Encyclopedie, s.v. mirre/ aloë/ cassia/ wierook in E-sword; 5. Internet/ Wiklipedia; 6. Woordenboek Online Bijbel, s.v. mirre/ aloë/cassia/ wierook.